

UNA FETA DEL "CASTISSO"

Li dien tots "el Castisso". Res de castís, "el Castisso". I a ell li agradava que li ho digueren. "El Castisso" era sinònim de templat, fidelitat a uns principis, a una manera de ser, de rectitut, d'hòme bo, d'hòme de bé...

Potser que molts no saberen que li dien Santiago Beneyto Germán. Per a tots era... "El Castisso"...

Va ésser el darrer calciner de Bocairent i estava orgullós del seu ofici heretat de pares a fills. El estar fent - des de xiquet - forns de calç per la serra, va fer que coneguera pam a pam tots els recons del terme, veredes, serralades, barrancs, fontetes, naiximents quasi desconeguts, coves, furtgatxons... De tot sabia el nom exacte... Per això quan vindre aquell català anomenat Coromimes, buscant noms de la toponímia local, va tindre que demanar la seua ajuda. Encara que no acabaren molt amics quan va intentar pagar-li en quatre perres mal contades, tota la feina d'acompanyament per la serra durant tres dies, descobrint -li tota la riquesa filològica dels noms bocairentins.

Calia més estar fent forns de calç i esperar il·lusionat apagar el foc, per a traure la pedra blanca i sempre calenta. Una calentor que mai s'apagava, el mateix que el seu cor tan generós.

Huí li haveren dit maxiste. Ell no tolerava la presència d'una dona els dies que el forn estava encés. S'agüelo, son pare, tots li ho havien dit: La visita d'una dona al forn, certs dies del mes, seria causa de convertir la calç en pedra viva. I la calç, era la calç... No donava més explicacions per esta decisió. Sols dia... — Collono, que no tinc ganes de que vinguen"...—

Correcte en el tracte, de la seua boca no eixqué mai una paraula maltsonant. El "Collono", paraula inventá per ell no aplegava a ésser un tac, era.. com els diria.. coses del "Castisso"... ¡Quan havera patit huí, escoltant el llenguatge i el vocabulari amb el que s'expressen els xiquets d'escola!...

S'aferrava a les seues conviccions i tradicions. Sentint totes les festetes, a ell no li valien les innovacions, tan polítiques com religioses. Ell anava a lo seu. Per aixó cada dia 9 de Setembre el vories en missa de l'alba. ¡Era la Festa de la Mare de Deu! il damunt, la Mare de Deu D'Agres! Si havien llevat aquella festa de precepte, pitjor per a ells.. Ell acodia, com li havien ensenyant des de xiquetet i a pit, plantat - com els hòmens - arrimat al pilar de l'altar de Sant Miquel, feia acte de presència en aquella Missa, tan important com la del dia de Sant Blai...

Va ésser sempre Moro Vell. I com tots els d'aquella generació, feu de tot en la filà, sempre al servici d'aquella comunitat, que entonces, que les filaes eran curtes, era com una familia. El mateix es vestia, suplint a l'ambaixador, que carregava en la bandera. Quan es posava el trage de festa ho feia com si fora un ritual religiós.

i La festa, era la Festa! i Per algo es feia per Sant Blai, "Collono"...!

Però la serietat deixava pas, cada dissabte, a l'alegria festera del maset. Baixava a poqueta nit de la serra, anava a la barberia per a estar decent i acodia al maset mudat, en el cabasset del sopar, convivint l'ambient d'amistat i companyerisme que regnaba, i regna encara...

I com el "Castisso" era hóme, en majúscúla, li pegava a la cassalla. Sempre en el got davant, el vorelo beure era una cerimònia particular que no tots comprenien i que pocs podien imitar... Més de quatre van caure rotllats volen beure lo mateix que ell i van tindre que passar una setmana a pa torrat i aigua clara...

Però un dissabte (i això li passa al més pintat) la cassalla el va pillar descuidat, sense tindre el cos amerat, i les cames li feren billorta. I la tornà a casa fon un Calvari. Com si haguera pujat al Santo Cristo sense espadenyes i pel mig de la serra, per qué entrà a casa a genollons, sense encendre la llum, a la gatameu...

Quan tropessà en la paret es va alçar, però s'encontrà presoner. Alló no tenia eixida. Estava emparetat. Palpava i repalpava i la seua confusa imaginació no encontrava camí ni eixida. ¿On s'havia clavat? ¿Quin tub o forat eren aquelles parets, de poc més d'un metre, que el tenien acorralat? ¿S'hauria mort?.. i Però no estava gitat, sino plantat i ben plantat, encara que lo que tocava era una cosa blaneta, esvarosa... ¿Estara en el purgatori netejant-se d'algún pecat desconegut?

I el! que havia passat les nits al ras, sense por a hòmens o a feres, no podia explicar l'angúnia que li entrava, la por a algo desconegut i quant ja no tenia forces, després d'estar palpant més de mitja hora, no trobant solució ni explicació, començà a demanar auxili en to desseperat...

— Però, hóme, on t'has clavat?.

I les mans familiars el tragueren del fúmeral de la llar on havia entrat a fosques i a la gatameu, plantant-se al tocar paret, de ahí que aquell forat no tinguera ixida... Eixqué negre i brut del follí, en uns ulls desorbitats pel susto...

Abraçà a tots... i L'havien tornat al mon!.

Aquell succeit fon motiu de comentaris jocosos pel masets de les filaes i al "Castisso" no li sabia mal que es rigueren d'aquell fet tan original, resultat d'una sopaeta de dissabte...

— A ningú cristià, que li passe" - dia per tot comentari...

— Però, "Collono", vaig aplegar a creure que m'havien enviat ja a vore a Sant Blai, dins del forat d'un canò...

Miquel Cantó